

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДАПТАЦІЇ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

Наталія Ярославівна КАЙДА,

*кандидат юридичних наук, проректор з
адміністративної та наукової роботи КУП НАНУ,
доцент кафедри міжнародного права та
порівняльного правознавства*

Звернення до наукової літератури засвідчило, що більшість науковців розглядають поняття адаптації законодавства у контексті дефініцій, визначених в актах законодавства, які були нами проаналізовані. Наприклад, О. А. Теличко у своїй статті «Процес адаптації трудового законодавства України в сфері охорони праці до європейських стандартів» надала визначення поняттю «адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу» так, «як це сформульовано в Постанові Кабінету Міністрів України «Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»», а саме визначила адаптацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу як процес зближення та поступового приведення законодавства України у відповідність до законодавства Європейського Союзу [1, с. 26]. Так само, автори навчального посібника «Адаптація соціальної політики та трудового законодавства України до стандартів ЄС» визначили адаптацію законодавства України до законодавства ЄС, як

© Кайда Н. Я., 2020

процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність з *acquis communautaire*. А, відповідно, щодо *acquis communautaire*, автори встановили, що це французький термін, який використовується в рамках Європейського Союзу та вживається для визначення норм, напрацьованих за час існування Європейського Співтовариства, які мають сприйматися як факт країнами, що вступають до Союзу, і не підлягають обговоренню, і не можуть бути змінені або усунені шляхом переговорів [2, с. 7].

Схожа позиція належить О. А. Теличко, яка у своїй іншій праці визначає адаптацію законодавства України до законодавства Європейського Союзу, як процес зближення та поступового приведення законодавства України у відповідність до законодавства ЄС. При цьому, дослідниця підкреслює, що адаптація трудового законодавства є однією з пріоритетних складових правової реформи в Україні, у зв'язку з тим, що соціально-трудовим правам громадян у державах-членах ЄС приділяється особлива увага та відповідний високий рівень правового забезпечення їх реалізації [3, с. 9]. Перш за все, відзначимо, що підхід, згідно якого адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу є процесом зближення та поступового приведення законодавства України у відповідність до законодавства ЄС видається нам таким, який найбільш точно розкриває сутність даного явища. Як нами відзначалось раніше, «приведення законодавства України у відповідність до законодавства ЄС» означає внесення таких змін до законодавства нашої держави, шляхом впровадження яких його зміст буде відповідати тим вимогам, які ставляться Європейським Союзом до законодавства чинних та потенційних членів ЄС.

Автори монографії «Гармонізація трудового законодавства України із законодавством Європейського Союзу» підтримують такий самий підхід, але при цьому уточнюють, що адаптація законодавства являє собою не лише приведення національних норм у відповідність до європейських стандартів, а й охоплює також процеси прийняття нових нормативних актів, оскільки досягти певних правових стандартів можливо тільки шляхом вдосконалення чинного законодавства [4, с. 35]. Таке уточнення є важливим із огляду на те, що в науковій літературі наявні позиції, у яких розуміння сутності поняття «адаптація» звужується до пристосування змісту норм без внесення будь-яких змін в законодавство [5; 6, с. 113]. Втім, на нашу думку, підходи, які обмежують зміст поняття «адаптація законодавства України до законодавства ЄС» є хибними, адже нами в даній роботі вже неодноразово підкреслювалась складність процесу приведення національних норм у відповідність до європейських стандартів. Адаптація може проявлятися у різних формах, а не лише шляхом внесення змін до вже існуючих нормативно-правових актів. Із даного приводу М. А. Смолярова зазначає, що адаптацією законодавства України до законодавства Європейського Союзу являється поступовий процес наближення її правової системи, що, включаючи в себе і законодавство, і правотворчість, і юридичну техніку, і практику, і правозастосування до правової системи Європейського Союзу відповідно до тих критеріїв, які висуваються ЄС до держав, які планують до нього

увійти [7, с. 19]. Тобто, адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу становить не лише внесення змін до чинного законодавства. Це масштабний комплекс дій компетентних суб'єктів, спрямованих на досягнення основної мети такої діяльності – формування такого законодавства України, зміст якого відповідає критеріям, які висуваються ЄС до держав, які планують до нього увійти. Як нами неодноразово наголошувалось у цій роботі, трудове законодавство у даному контексті не є винятком, і його адаптація до законодавства ЄС також включає внесення змін до законодавства, правотворчість, юридичну техніку, практику, правозастосування та інші аспекти адаптації.

Деяко інакшим чином пояснюють сутність адаптації законодавства України до законодавства ЄС автори навчального посібника «Право європейського союзу». Дане поняття роз'яснюється авторами, як «сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, соціально-економічних, науково-технічних процесів та заходів спрямованих на зближення законодавства України із сучасною європейською системою права шляхом проектування нового і внесення змін в чинне законодавство України з урахуванням загальних європейських стандартів, що відображені у чинному законодавстві Європейського Союзу та країн-членів ЄС, а також шляхом забезпечення неухильного дотримання оновленого законодавства» [8, с. 151].

Підсумовуючи здійснений аналіз наукової літератури, зробимо висновок, що на нашу думку найбільш точно розкриває сутність поняття «адаптація трудового законодавства України до законодавства ЄС» його розуміння, як приведення змісту нормативно-правових актів національного трудового законодавства до змісту європейських правових стандартів у цій сфері. Такий підхід найчастіше підтримується вітчизняними дослідниками у цій сфері, а також знайшов своє закріплення у окремих нормативно-правових актах, присвячених врегулюванню адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Тож, на основі здійсненого дослідження сформулюємо визначення поняття «адаптація трудового законодавства України до законодавства ЄС» наступним чином:

Отже, адаптація трудового законодавства України до законодавства ЄС – це поетапне приведення змісту нормативно-правових актів національного трудового законодавства до законодавства ЄС, яке реалізовується шляхом впровадження спеціально уповноваженими державними органами організаційних, правових, соціально-економічних, науково-технічних процесів та заходів, спрямованих на зближення трудового законодавства України до змісту європейських правових принципів, стандартів та інших джерел права у цій сфері, які є обов'язковими для держав, що планують увійти до Європейського Союзу для створення спільної системи правового регулювання трудових правовідносин у Європейському Союзі та в Україні відповідно до українських реалій.

Список використаних джерел:

1. Телічко, О. А. Процес адаптації трудового законодавства України в сфері охорони праці до європейських стандартів. *Юридична наука і практика*. 2011. № 1. С. 24-30

2. Мужикова Н. М., Пузирний В. Ф., Семиног Л. А. Адаптація соціальної політики та трудового законодавства України до стандартів ЄС: Навч. Посібник Сіверський інститут регіональних досліджень. Чернігів: Деснянська правда, 2007. 169 с.

3. Теличко О. А. Адаптація трудового законодавства України в сфері охорони праці до європейських стандартів : автореф. дис ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Луганськ : Б.в., 2011 . 20 с.

4. Гармонізація трудового законодавства України із законодавством Європейського Союзу : монографія / Н. М. Хуторян, Ю. В. Баранюк, с. В. Дріжчана та ін. К. : ТОВ «Вид-во «Юридична думку», 2008. 304 с

5. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Міжнародні соціальні стандарти» : для студ. V курсу ф-ту підготов. кадрів для Пенс. фонду України Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого» ; [уклад.: В. В. Жернаков, А. М. Юшко, І. В. Зіноватна]. Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2012. 32 с.

6. Мостицька Т. І. Питання адаптації законодавства з охорони праці у процесі євроінтеграції. *Адаптація до права ЄС регулювання економіки України в сучасних умовах* : зб. наук. пр. (за матеріалами «Круглого столу», м. Харків, 26 трав. 2015 р.). Харків, 2015. С. 112–118.

7. Смолярова М. А., Аристархова А. С. Поняття та зміст адаптації законодавства про працю України до законодавства Європейського Союзу. *Право та державне управління*, 2011. № 2. С.19-22.

8. Бесчастний В. М. *Право європейського союзу* : навчальний посібник [Бесчастний В. М., Філонов В. П., Філонов В. М., Бабін Б. В., Кременовська І. В.]. К.: «Знання», 2010. 366 с.